این انسان است و این اجلِ اوست؛ در این میان که انسان به زندگی و آرزوهایش سرگرم است، ناگهان خطّ نزدیک تر - یعنی مرگش - فرا می رسد.

از انس رضی الله عنه روایت است که می گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم چند خط رسم کرد و فرمود: «هَذا الإِنسَانُ، وَهَذا أَجَلُهُ، فَبَيْنَما هو كَذَلِكَ إِذ جَاءَ الخَطُّ الأَقْرَبُ»: «این انسان است و این اجلِ اوست؛ در این میان که انسان به زندگی و آرزوهایش سرگرم است، ناگهان خطّ نزدیک تر - یعنی مرگش - فرا می رسد». و از ابن مسعود رضی الله عنه روایت است که می گوید: رسول الله صلی الله علیه وسلم مربّعی رسم کرد و یک خط در وسط آن کشید که از مربع خارج می شد و اطراف این خط که داخل مربع قرار داشت، خط های کوچکی رسم نمود و فرمود: «هَذَا الإِنسَانِ، وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطاً بِهِ - أو قَد أَحَاطَ بِهِ - وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمَلُهُ، وَهَذِهِ الْخطَطُ الصِّغَارُ الأَعْرَاضُ، فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا، نَهَشَهُ هَذا، وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذا، نَهَشَهُ هَذا»: «این - خط که داخل مربّع قرار دارد - انسان است و این مربّع اجل اوست که او را احاطه کرده و این خط که بیرونِ مربّع است، اجلِ اوست و این خط های کوچک، حوادث و مشکلات هستند که اگر از یکی نجات یابد، گرفتارِ آن یکی می شود».

[هر دو روایت آن صحیح است] [به روایت بخاری]

دو حدیث مذکور آروزهای انسان و اجل و حوادثی را مثال می زنند که برای او اتفاق می افتند؛ و اینکه مرگ وی در یکی از آنها رخ می دهد؛ اگر از یک حادثه نجات یابد، مرگ او را در زمان خودش فرامی گیرد و هیچ راهی جز آن ندارد. و این خط ها آفات و مصیبت هایی هستند که با آنها مواجه می شود؛ اگر از یکی سالم بماند، از دیگری سالم نمی ماند و اگر از همه ی آنها جان سالم بدر برد و هیچ آفت و مصیبتی دامن او را نگیرد و بیمار نشود یا مالی از دست ندهد، ناگهان به دامن اجل می افتد؛ بنابراین هرکس به سببی نمیرد، با فرا رسیدن اجل می میرد؛ و انسان با آفات مذکور دست و پنجه نرم می کند که مرگ وی فرا می رسد؛ و این به کوتاه کردن آرزوها و آماده شدن برای فرا رسیدن ناگهانی اجل تشویق می کند. و از آن با تعبیر «النهش» به معنای گزیدن حیوان سمی یاد می شود که مبالغه در آسیب و نابودی می باشد.

https://sunnah.global/hadeeth/fa/show/6821